

Onvoorwaardelijke kameraadschap tussen Joop en Mads Wittermans

Ruim twintig jaar geleden speelden ze samen de theatervoorstelling *Vader en zoon*. Nu doen Joop Wittermans en Mads Wittermans dat opnieuw. Joop inmiddels pake, Mads nu zelf vader. Wat is er veranderd en zijn de rollen omgedraaid?

Rianne Kramer

Leeuwarden | Zeven toneelschrijvers die elk een tekst aanleveren met als thema de relatie tussen vader en zoon. Dat was het uitgangspunt in 1998 voor de voorstelling *Vader en zoon*, een theaterdialoog van Theater van het Oosten onder regie van wijlen Matthijs Rümke. Thema's als liefde, botsingen, trots en loslaten kwamen voorbij. De teksten waren soms grappig en herkenbaar, dan weer ontroerend en af en toe pijnlijk, zoals dat in relaties gaat. Acteurs Joop (1946) en Mads Wittermans (1977) namen zich toen al voor: als het enigszins kan, doen we hetzelfde concept nog eens over. Nu, dik twintig jaar later, is het zover.

De nieuwe, 2.0-versie van *Vader en zoon* is een productie van Tryater en Theater Producties Wittermans, geregisseerd door Liesbeth Coltof. Schrijvers Bouke Oldenhof, Joeri Vos, Rob de Graaf, Marijke Schermer, Bodil de la Parra en Jan Veldman leverden de teksten voor de tweetalige productie.

„Joop praat deels Fries, ik Nederlands”, licht Mads Wittermans toe. „Doordat we in Groningen zijn opgegroeid en mijn moeder niet Fries is, ben ik Nederlandstalig opgevoed. Tegelijk heb ik het Fries goed meegekregen van vaders kant.”

‘Vader en zoon’ is een spel tussen feit en fictie, zo wordt de voorstelling aangekondigd. Vertel?

Mads: „Feitelijk is het fictie. De schrijvers hebben hun teksten als zodanig geschreven. Tegelijk is de werkelijkheid dat wij als vader en zoon op het podium staan. Dat maakt deze voorstelling verwarrend, maar ook heel spannend. Het publiek weet niet wat waar is en wat niet.”

Joop: „It binne universele tema's dy't foarby komme: leafde, loslitte, grutskens. De sênes reitsje oan jo priveelibben om't jo sels heit binne. Mar dat is de djippere laach dy't der ûnder sit. Alles bliuwt fiksje. No't wy teksten goed behearskje, wurket Liesbeth (de regisseur, red.) oan dy bysûndere wiskelwurking op it podium: ús relaasje as heit en soan. Wêr is jimme ûndogenskens, freget sy. Wêr binne de kwinkslaggen? Wêr sit jim relaasje as heit en soan?”

Wat is het grootste verschil tussen deze voorstelling en die van 1998?

Mads: „Als acteur was ik toen een ongeleid projectiel. Ik hield van anti-toeneel, woonde in kraakpanden en speelde in bands. Ik was een anarchist die overall tegenaan schopte. Ja, ook tegen mijn vader. Ik wilde breken en loslaten, laten zien dat ik hem niet nodig had. Onze band is nu evenwichtiger. De prioriteiten liggen anders in het leven nu ik vader van twee jongens en een meisje ben. Wat de voorstelling betreft: die ging toen meer over elkaar loslaten en het vaderlijke omkijken naar zijn zoon. Nu zijn deze rollen omgedraaid. Ik ben de volwassene: het kind van een steeds ouder wordende vader.”

Joop: „Doe wie der folle mear in generaasjekonflikt. Yn de foarstel-

ling, mar ek yn werklikheid. As heit hie ik te krijen mei in post-puberale, opstannige soan. Ik wie 52, hy 21. Pypjong en ja, in wyldebras op it podium. Ik hie doe muoite om myn heitrol op de eftergrûn te setten. De regisseur sei doe faak: ‘Jij bent de collega, niet de vader.’ As heit en soan binne wy yn dy tiid tichter nei inoar ta groeid, wy sieten inoar wikenlang ticht op 'e hûd. Ik wit dat ik doe tocht: Mads is ekstremer, mar och wat hawe wy deselde karaktertrekken. De foarstelling dy't wy no spylje sjocht minder foarút en mear werom: wêr binne wy as heit en soan telâne kaam en hoefier binne der noch konflikten? Der is yn dizze produksje mear lykwaardigens tusken heit en soan.”

De rollen zijn nu omgedraaid. Ik ben de volwassene: het kind van een steeds ouder wordende vader

Hoe omschrijven jullie je eigen vader-zoonrelatie? Wat is er in 23 jaar veranderd, ook met het oog op Mads alcoholverslaving die een tijd lang jullie levens bepaalde?

Mads: „De turbulente tijd van mij als twintiger was niet makkelijk voor mijn vader, ook al was ik het huis al uit. We hebben veel opgelost samen. Er zijn nu minder conflicten, maar net als toen is onze band heel goed. Wij schuwen niets als vader en zoon. Ik beschouw ons als vrienden. Het feit dat we samen op het podium staan, zegt voor mij veel.”

Joop: „It klinkt miskien nuver sa mei dy heftige tiid om Mads' ferslaving hinne, mar ik tink dat de bân tusken ús net sa sterk feroare is. Wy binne kammeraten. No, mar ek doe. Yn dy ferslavingstiid wie ik der as hy my nedich hie. Wat der ek oan de hân is: ik bin der foar Mads, der komt gjin minske tusken. Dat typearret ús relaasje. En djip yn myn hert bin ik tige grutsk op him en syn rebelske tiid. Dat rebelske en anarhistyske sit ek yn my. Ik begryp dy kant fan Mads hiel goed. It ferklearret tink ik ús kammeraat-skip sûnder betingsten.”

Wat is er in al die tijd veranderd voor jullie als acteur? Staan jullie anders op het podium dan toen?

Mads: „Ik hou veel meer van mijn publiek. Ik ben rustiger geworden en niet langer dat ongeleide projectiel. Zat er toen een zekere boosheid en rauwheid in mijn spel, nu is er veel meer liefde - voor het vak en voor het publiek. Ik beschouwde mijn vader toen als een *old-school* acteur. Nu ben ik dat zelf in vergelijking met de studenten die nu aan de toneelschool studeren. Tijd verplaatst dingen. Nu ben ik vader en is hij opa.”

Joop: „Ik hie hope dat it aktearjen minder senuwslappend wêze soe. Min-

Mads en Joop Wittermans nu. Onder: Joop en Mads Wittermans tijdens de voorstelling *Vader en zoon* in 1998. Foto: Florian Cats, Hans Verhoeven

der driuw om je te bewizen. Minder adrenaline. Mar dat is spitigernôch net sa. Twintich jier letter sit der noch deselde spanning en binne der deselde apen en bearen op 'e dyk. Ek ik betrape my derop dat ik it bêst lestich fûn om Mads as kollega te sjen. Hy wie foar my noch dat spring-yn-it-fjild, dy jonge, begjinnende akteur. Nuver, want Mads hat yntusken ek jierren ûnderfining.”

Welk thema in de voorstelling raakt jullie het meest?

Mads: „De scène over tijd. Pa is nu 74 jaar en gelukkig nog fit en gezond. Maar verreweg het grootste deel van zijn leven heeft hij achter zich. Hoeveel tijd zullen we samen nog hebben? Wat dat betreft zijn de rollen nu omgedraaid in vergelijking met 1998: ik ben nu de volwassen zoon die naar pa omkijkt en voor hem zorgt. Nog niet in letterlijke zin gelukkig, maar we kunnen voor die situatie komen te staan. Zo'n scène komt wel binnen.”

Joop: „De sêne fan Bouke Oldenhof oer fouten dy't jo as heit makke hawe. Ja, sokke ûnderwerpen jouwe stof ta neitinken. Nee, dêr wol ik net oer útwreidzje. Mei it 'persoonlik reits-

Yn dy ferslavingstiid wie ik der as hy my nedich hie. Wat der ek oan de hân is: ik bin der foar Mads, der komt gjin minske tusken

jen' haw ik as akteur net folle. Ik besykje my sa goed en fakkundich mooglik yn in rol yn te libjen. Fansels rekket it oan jo priveelibben, soms hiel djip, mar dêr leit foar my in skiedsline. Dat hâld ik leaver foar myselfs.”

Welke tekst vinden jullie het mooiste om te spelen? Waarom?

Mads: „Die van Rob de Graaf over de hippietijd, de VPRO en het linkse gedachtegoed. Ga niet voor het kapita-

lisme en het geld maar voor de liefde, was de boodschap. Waar is het misgegaan bij deze oproep? Immers, materiële zaken, overconsumptie en geld zijn de pijlers van onze maatschappij. En kijk eens naar de overheid. Die is vandaag de dag meer betuttelend dan in de jaren vijftig. Een inhoudelijk zeer sterke scène.”

Joop: „Dy fan Bodil de la Parra. Wylst Mads kiest op ynhâld, doch ik dat op it faktechnyske. Bodile's tekst giet oer in frou dy't har man it hús útset. Dêrop giet hy nei syn soan ta. Oft er dêr sliepe kin? Foarhús, want it komt net út dat heit delkomt, ûntstiet in moai petear. It komt oan op timing, op ritme en op de komma's. Dizze sêne is wrotte, draaie en wer troch: úteinlik setst wat moais del. Prachtich om te dwaan. En de ynhâld? Ja, it gedrach fan dizze man is werkenber: dat ympulsive haw ik ek.”

➤ *Vader en zoon* gaat vrijdag in première en speelt tot en met 18 december in theaters en dorpszalen door Fryslân en in het Grand Theatre in Groningen, zie www.tryater.nl